

HAYVANCILIK SORUNLARI PANELİ SONUÇ RAPORU

Panel

Hayvancılık sorunları

- Göçer Sorunlarında gelinen nokta
- Besi mağaralarının dünü, bugünü, yarını

Tarih: 22 Mart 2012, Perşembe

Saat: 10:00 -12:00

Yer: Şair Nabi Konferans Salonu / Şanlıurfa

Düzenleyen: Güneydoğum Derneği ve HRÜ Ziraat Fakültesi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Abdullah Can - HRÜ Ziraat Fak. Zootekni Böl. Bşk.

Göçer ürünleri ve pazarlanması

Yrd. Doç. Dr. Kemal YAZGAN – HRÜ Ziraat Fak.

Gen kaynakları üzerinde göçer yaşamın etkisi

Yrd. Doç. Dr. Şükrü GÜRLER – HRÜ Veteriner Fak.

Göçerler ve Besicilerle ilgili yapılan son çalışmalar

Lütfi İNCİROĞLU - Çalışma Bakanlığı Çalışma Gen. Md. Yrd.

Besi mağaralarının dünü, bugünü, yarını

Abdullah ŞILDIR – Şanlıurfa Kırsal Kalkınma Koop. Bşk. Yrd.

Şanlıurfa'nın hayvancılık sorunlarıyla ilgili olarak bugüne kadar 8-10 panel-çalıştay türü toplantı yaptık. Bu toplantıların sonuncusu 22 Mart 2012 günü Urfa'da yaptığımız panel idi. Bu panelde, daha önce yaptığımız çalışmaların, sorunların takibini hangi noktaya taşıyabildiğini sorgulamak istedik.

Özellikle göçer sorunlarının çözümü yönünde ısrarlı beklentilerimiz var. İki kez Karacadağ'da, bir kez de Ankara'da yapılan toplantılarda göçerlerin ne kadar zor bir yaşam sürmekte olduklarını, yarı yerleşik hayata geçirilerek, kendi mekânlarında hayat şartlarını iyileştirilmesi gerektiğini vurguladık. Ankara'da yaptığımız göçer çalıştayını kitaplaştırarak göçer yasasında yeniden düzenleme önerisi getirdik.

22 Mart 2012 günü Şanlıurfa'da yapılan Hayvancılık sorunları panelini izlemek ve konuşmacı olmak üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan bir de temsilci geldi. Çalışma Genel Müdür Yardımcısı Sayın Lütfi İnciroğlu. Sayın İnciroğlu'nun açıklamaları şu yönde oldu:

2011 Aralık ayı sonunda bir araştırma projesi gerçekleştirildi. Bu araştırmaya göre, Bakanlığın, göçerler konusunda nasıl bir katkı sağlayacağı üzerinde durulmaktadır. Göçerlerin sosyal hayatlarının iyileştirilmesi projesi üzerinde çalışılmaktadır. Mevsimlik tarım işçileri ve göçerlerle ilgili sorunlar ortak, çözümler de ortaktır. Mevsimlik tarım işçileri için Bozova ve Harran ilçelerinde 2010 yılında yapılmış olan 50 adet prefabrik barınak bulunmaktadır. Bu yıl (2012) 190 adet daha yapılmaktadır. Bu konutlar mevsimlik tarım işçileri tarafından Mayıs-Ekim ayları arasında kullanılıyor. Ekim-Mayıs ayları arasında da göçerler tarafından kışlak olarak kullanılabilir. Yani mevsimlik tarım işçileri ve göçerler bu konutları dönüşümlü olarak

kullanabilirler. Göçerler kışın bu konutlara yerleşirlerse, yazın da yaylalarda mobil hizmetlerle sorunları giderilmeye çalışılabilir.

Bunun üzerinde düşünmek gerekir. Sayın Bakan Faruk Çelik göçerlerin sorunlarıyla yakından ilgileniyor ve çözümlü yönünde ısrarlı. Ne yapılması gerekiyorsa yapılsın talimatı verdi.

Sayın Lütfi İnciroğlu'nun önerileri, acil çözüm arayışı içinde bir seçenek olabilir mi? Her şeyden önce, mevsimlik tarım işçilerinin konutları muhtemelen tarımsal alanlar dâhilindedir. Tarım alanlarının olduğu yerde hayvancılık mümkün müdür? Göçerler kışlak için yayladan indikleri zaman tarım alanlarının olduğu yerlerde konaklayabilirler mi? Onlara, sürülerini otlatabilmeleri için mera alanları gereklidir.

Ayrıca göçerler sadece Şanlıurfa ve Karacadağ göçerlerinden ibaret değildir. Siirt, Şırnak, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Batman yöresinde de yoğunluklu olarak yaşamaktalar. Dolayısıyla topyekûn bir çözüm gerekir.

Geçtiğimiz aylarda, Ankara'da edindiğimiz bilgiler doğrultusunda, göçerlerin iskânları konusunda birkaç bakanlık tarafından ortak bir çalışma yürütüleceğini öğrenmiştik. Mevcut yasa, göçerlerin tam iskân edilmesine yönelik duruyor. Ancak onlar tam iskân istemiyorlar, yarı yerleşik iskân istiyorlar. Bu üretim dalının yok olmaması için de böyle bir düzenlemeye ihtiyaç vardır. Biz de Güneydoğum Derneği olarak bunun doğru olduğunu savunuyoruz. Dolayısıyla, yarı yerleşik iskân yapılabilmesi için kanunda değişiklik gerekmektedir. Bu değişiklik için de bakanlıklar arası koordineli bir çalışma yapılmaya başlandığı söyleniyor. Beklentimiz, o çalışmaların bir an evvel sonuçlandırılması, göçer yasasının yarı yerleşik mevzuata uygun biçimde düzenlenmesi ve göçerlerin sorunlarının giderilmesidir.

Bu panelde sorguladığımız noktalardan birisi de, Şanlıurfa'da mağara besiciliği yapan üreticilerin Organize Besi Sanayi Bölgesine taşınma projeleridir. Bu proje yaklaşık 10 yıldır gündemde olmasına rağmen bir türlü yatırım programına alınamamıştır. Bize yine gayri resmi olarak söylenen, bu projenin yatırım programına sözlü olarak alındığı, bu konuda resmi prosedürün devam ettiği. Sayın Faruk Çelik, bu konuda bize de açıklama yapmıştı ve bu konuyu çözmek üzere olduklarını söylemişti. Beklentimiz bu üreticilerin de, bir an evvel daha sağlıklı ve daha modern ortamlarda üretim yapabilecekleri koşullara kavuşturulmalarıdır.

Panelde bilim adamları ve üreticiler tarafından verilen bilgiler de şu yönde idi:

Bölgede bitki çeşitliliği (flora) çok fazladır. Hayvancılıkta bu floradan faydalanmak gerekir. Göçer üreticiler, bir bölgeden bir bölgeye kış-yaz demeden göç ederek hayvancılık yapıyorlar. Ürünlerinin pazarlanması sorunu var. Bu sorunu aşmak için kooperatifleşmek gerekir. Mayıs ayı sonunda göçerlerin ürettiği peynir 2 liradan satılıyor, aynı peynir Diyarbakır'da 10-12 liradan satılıyor. Kooperatifleşme olursa emeğin sömürülmesinin önüne geçilecektir. Kooperatifleşmek için ciddi anlamda kayıt sisteminin olması gerekir. Göçerlerle ilgili kayıt sistemi sağlıklı değildir. Ne kadar hayvan var, hayvanların çeşitliliği nedir? Kayıt tutulursa ne kadar ürün üretilebileceği, nasıl, ne çeşit ürün elde edilebileceğini bilmek mümkün olacaktır.

Göçer yaşamı kaybolmaya doğru gitmektedir. Göçer kültürünün korunması ve üretimin devam etmesi için uğraşılmalıdır. Karacadağın zomk koyunu çok tercih edilen bir türdür. Urfa evcilleştirme bölgesidir. Lokal ırkların korunması ve gelecek nesillere aktarılması üzerinde tüm dünyada önemli çalışmalar yapılmaktadır. Göçer yaşamın çok farklı gen kaynağına sahip hayvanları vardır. Yerli gen kaynakların korunması çok önemlidir. Gen kaynaklarının korunması için desteklere ihtiyaç vardır. Ne yazık ki göçerler bu desteklere ulaşamıyorlar. Bu desteklere ulaşabilmeleri için göçerler mutlaka örgütlenmelidirler. Bu insanları kalıcı yerleşik hayata taşımak yerine oradaki refahlarını artırmak mümkündür. Karacadağın zomk koyunu değerli bir gen kaynağı ise ki öyledir, o ırkın korunması için desteklerin gerçekten o koyunu yetiştiren üreticiye verilmesi gerekir.

Mağaralarda 330 işletme vardır ve 50-60 bin hayvan beslenmektedir. 532 ahır yapılması için Besi OSB projesi yapıldı. Köylüler, tahsis edilen yer için yürütme durdurma kararı aldırdı, konu yargıya gitti, şu anda Danıştay'dadır. Danıştay'dan yazı gelirse parselasyona başlanacak. İthal et geliyor, fiyatlar düşüyordu. Üretici ve tüketici bugün çok büyük zarardadır. Kasaptan marketten 25-30 liradan aşağı et alınmıyor. Oysa karkas kilo 13 lira, yani kesim fiyatı 12-13 liradır. Karkas kilonun ve market fiyatının arasındaki uçurumu yetkililer çözmelidir. Mağaralara ulaşım çok zor oluyor. Traktörle su çekiliyor. Girdiler çok pahalı oluyor. Bugüne kadar yapılan çalışmalar sonucunda yakın zamanda yeni yere taşınma gerçekleşecek, mağaralar da turizme kazandırılacaktır. Yem girdileri çok pahalı olduğu için üretici çok zarar ediyor. İthalı yavaşlatmak, besicilere destek vermek lazım. Bu gidişle tamamen dışarıya bağlı kalınacaktır.

Bu panelin organizasyonunu birlikte yaptığımız Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ne, her türlü çalışmalarımızı destekleyen Şanlıurfa Valiliği'ne, Şanlıurfa Belediyesi'ne, Harran Üniversitesi Rektörlüğü'ne, çalışmalarımızı takip edip çözüm arayışlarına yönelen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na, bu çalışmada emeği geçen tüm kişi ve kurumlara teşekkür ederiz.

31.03.2012

dsucuka@hotmail.com